

ŠIFRA UČENIKA

MATURSKI ISPIT

JUN 2019. GODINE

CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI, HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

U P U T S T V O

VRIJEME TRAJANJA TESTA JE 180 MINUTA

Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja.

Učenik/učenica ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet ili se direktno obraćati ocjenjivaču.

Test **MORA** biti **ČITKO** napisan hemijskom olovkom. Učenik/učenica može da piše ćirilicom ili latinicom, pisanim ili štampanim slovima, ekavskim ili ijekavskim izgovorom, jotovanom ili nejotovanom varijantom. Ako piše štampanim slovima, **MORA** istaći veliko slovo.

Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
- pisanjem kratkog odgovora
- pisanjem dužeg odgovora
- pisanjem eseja

Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora.

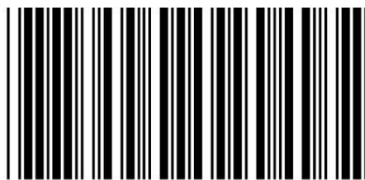
Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo **prepišeš** svoje odgovore.

Zadatak će se vrednovati s nula bodova:

- ako je odgovor netačan
- ako odgovor na zadatak višestrukog izbora **NIJE** prenijet na list za odgovore
- ako je zaokružen ili napisan i tačan i netačan odgovor
- ako je nečitko napisan odgovor/esej
- ako je odgovor/esej napisan grafitnom olovkom
- ako esej **NIJE** napisan na predviđenom mjestu, već samo na listovima za koncept (pisanje koncepta nije obavezno)

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.

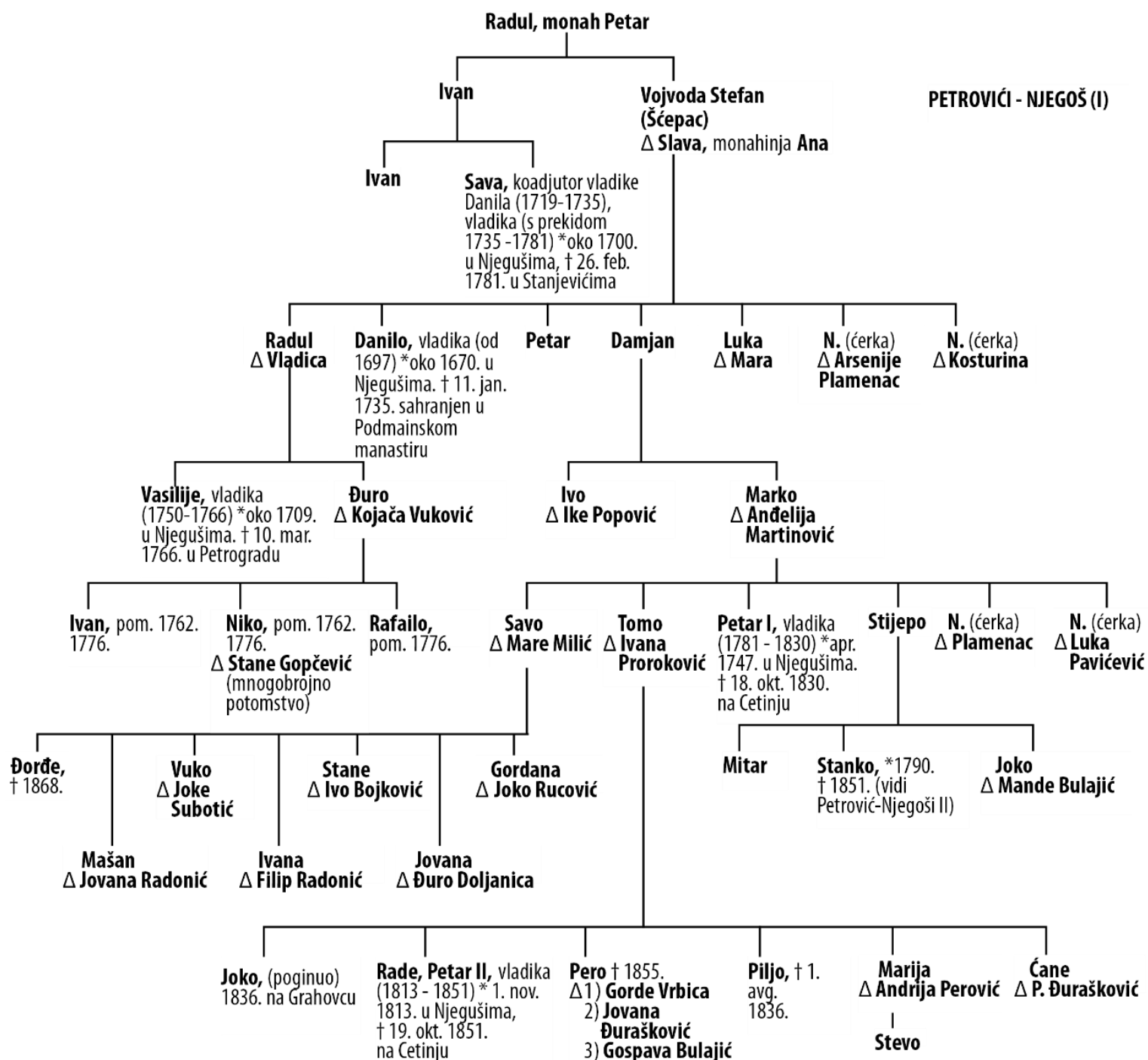
Srećno!

* M 9 4 9 5 6 *

PRAZNA STRANA

Na osnovu rodoslova Petrovići – Njegoš (I) odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4 i 5.

(Priredeno prema: http://www.montenegrina.net/pages/pages1/istorija/cg_u_xix_vijeku/rodoslov_petrovica.html)

1. U kojem vijeku je živio vladika Vasilije Petrović?

.....

1 bod

2. Ko je bio vladika od 1735. do 1750. godine?

1. Sava
2. Danilo
3. Vasilije

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

3. Čiji su sinovi Ivan, Niko, Rafailo?

.....

1 bod

4. Čije podatke ne možemo naći u ovom već u rodoslovu Petrovići – Njegoš II?

.....

1 bod

5. Ako je konstatacija tačna, zaokruži T, a ako nije, zaokruži N i obrazloži odgovor.

KONSTATACIJA	TAČNO NETAČNO	OBRAZLOŽENJE ODGOVORA
Ivana Proroković je kćerka Marka Petrovića.	T N	

1 bod

Koristeći tekst uradi zadatke 6, 7, 8, 9 i 10.

Spektakl o Krležinim junacima naših dana

12/08/2017 08:06

Izvor: Pobjeda

Grad teatar Budva omogućio je svojoj publici da u velelepnoj dubrovačkoj Umjetničkoj galeriji vidi izvođenje nove produkcije Dubrovačkih ljetnjih igara, kulturnu dramu Miroslava Krleže „Gospoda Glembajevi“, u adaptaciji i režiji Zlatka Svibena.

Autobuse koji su vozili budvansku publiku, granična hrvatska policija propustila je da prođu ispred beskrajne kolone automobila, a na Debelom brijegu sačekali su ih predstavnici dubrovačkog festivala. „Glembajevi“ u novom čitanju Zlatka Svibena igrani su pet puta na Dubrovačkim ljetnjim igrama, a preksinoć je završeno njihovo ovogodišnje prikazivanje u Dubrovniku. Krležina priča o Glembajevima, ljudima koji su u šizofrenoj zbilji postali pomaknuti od stvarnosti, zatočenicima vlastite svijesti i savjesti, ubicama, varalicama, lopovima i manipulantima, počinje u Atrijumu Umjetničke galerije. Iz Atrijuma, gdje se upoznaje sa Krležinim junacima, publika lagano kreće stepeništem, gdje je dočekuje hor „mrtvih duša“, koji pjeva stihove „Smrt, to je čaša sna, smrt, to je gorak ukus maka“ (songovi koji se čuju tokom cijele predstave dodatno aktuelizuju Svibenovu adaptaciju), a ovaj svojevrsni pozorišni spektakl nastavlja se u fantastičnoj scenografiji na terasi Umjetničke galerije, gdje su na kamenom zidu smješteni i portreti Glembajevih. U gotovo četvorosatnoj drami u tri čina, Svibenov „lajtmotiv“ Glembajevih ipak nije socijalna sfera, jer on jednako fokusira i fenomene o ženi, smrti, kojim se i Krleža bavio u svom djelu.

Novo razumijevanje

Za Mija Jurišića, glumca splitskog HNK, uloga Leonea Glembaja je prva dramska premijera na Dubrovačkim ljetnjim igrama, a na premijeri je dobio najveći aplauz publike.

„Susreo sam se s Krležom samo na prijemnom na Akademiji, što je bilo daleko ispod mog shvatanja lika i djela tog čovjeka. Za razumijevanje Krleže tek sam sada dospio u neke godine kada mogu malo pronicljivije obuhvatiti što taj čovjek piše i o čemu govori. Činjenica je da su Leonea igrali mnogi glumci koji su ostavili velik trag u kulturi ovog prostora, pa ući u te cipele nije bilo lako. Na početku sam bio dosta uplašen – Leone, kojeg zovu i hrvatskim Hamletom, ima toliko rukavaca da, za koji god se odlučite, ne možete fulati. Možete ga igrati agresivno, povučeno, intelektualno, superiorno, brzo, sporo.... Posebno mi je drago što mog oca, Ignjata Glembaja igra Predrag Ejđus, i što sam mogao stati na scenu zajedno s njim“, rekao je Jurišić, ističući da je veoma obradovan dolaskom budvanske publike u Dubrovnik.

Primjer kulturne saradnje

Za Zlatka Svibena, kako je izjavio poslije izvođenja predstave, dolazak publike Grad teatra koja je ispunila više od polovine gledališta, predstavlja najbolji dokaz da kulturna saradnja na ovim prostorima i saradnja dvaju bliskih ljetnjih festivala treba da se nastavi.

„Mnogo mi je drago što su gledaoci iz Budve premijerno ipak vidjeli *Glembajeve*. Mi smo planirali da gostujemo na Grad teatru u okviru Dramskog programa, ali zbog scene koja je tehnički veoma zahtjevna i ne bi tako brzo mogla da se prilagodi Budvi, došli smo do zajedničkog zaključka da je

mnogo lakše da publika dođe u Dubrovnik. Raduje me što je naš dogovor realizovan na obostrano zadovoljstvo, pogotovo sam srećan kako su budvanski gledaoci reagovali. Očito je da je to publika koju je Grad teatar iškolovao tokom decenija svog trajanja, jer *Glembajevi* nijesu lako štivo i laka predstava“, kazao je Sviben.

(<https://www.cdm.me/kultura/spektakl-o-krlezinim-junacima-nasih-dana/>)

6. Ako je iskaz tačan, zaokruži DA, a ako nije tačan, zaokruži NE.

Dramska predstava <i>Gospoda Glembajevi</i> odigrana je u dubrovačkoj Umjetničkoj galeriji.	DA	NE
Tekst je objavljen u 20 sati i 6 minuta.	DA	NE
Tri čina predstave <i>Gospoda Glembajevi</i> igrala su se skoro četiri sata.	DA	NE

1 bod

7. Ko je predstavu postavio na scenu?

1. Miroslav Krleža
2. Zlatko Sviben
3. Mijo Jurišić

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

8. Objasni zbog čega je organizator odlučio da se predstava održi u Dubrovniku, a ne u Budvi.

.....
.....

1 bod

9. Kojim funkcionalnim stilom je napisan tekst *Spektakl o Krležinim junacima naših dana*?

1. administrativnim
2. književno-umjetničkim
3. novinarsko-publicističkim

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

10. Objasni šta je Mijo Jurišić želio da istakne rekavši da *ući u te cipele nije bilo lako*.

.....
.....

1 bod

11. A) Zaokruži broj ispred lika koji ne pripada grupi.

1. Aleko
2. Astrov
3. Vojnicki
4. Serebrjakov

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....
.....

1 bod

Na osnovu datog odlomka, kao i cjelokupnog djela, uradi zadatke 12 i 13.

Ali tada sam bio opčinjen i radije sam o svom velikom prijatelju zamišljao bajke... Samo, moram priznati, da Hasan nema nikakva udjela u tom stvaranju bajke. Ona je bila potrebna nama a ne njemu. Hoćemo da vjerujemo da ima ljudi koji mogu više od onog što je obično. I bio je takav, u izvjesnom smislu, mogao je, bar po tome kako je primao sve što mu se dešavalo. Osmijehom se namirivao za gubitke, stvorio svoje unutrašnje bogatstvo, vjerovao da u životu nema samo pobjeda i poraza, da postoji i disanje, i gledanje, i slušanje, i riječ, i ljubav, i prijateljstvo, i običan život, koji mnogo zavisi od nas. Pa dobro, postoji, izgleda da postoji, i pored svega, ali je prilično smiješno, liči na djetinju misao.

12. A) Napiši ime i prezime lika koji u ovom odlomku govori o Hasanu?

.....

1 bod

B) Objasni zašto sve što je navedeno doživljava kao „djetinju misao“.

.....
.....

1 bod

13. Objasni što je dovelo do preokreta u životu glavnog lika.

.....
.....

2 boda

14. Pored imena književnog lika napiši naziv književnog djela u kome se javlja i književni rod kojem djelo pripada.

(djelo)

(književni rod)

Prijam

Polinik

Polonije

3 boda

15. Napiši naziv djela koje je dati pjesnik napisao u slavu svoje velike ljubavi.

PJESNIK	DJELO	PJESNIKOVA LJUBAV
Frančesko Petrarka		Laura
Laza Kostić		Lenka Dunderški

1 bod

16. Znao je da će ga, odmah poslije pregleda, uputiti na bojište. (Seobe, M. Crnjanski)

Riječi podvučene u rečenici su:

1. zamjenica i prilog
2. zamjenica i prijedlog
3. pomoćni glagol i prilog
4. pomoćni glagol i prijedlog

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

17. crnogorski, makedonski, ukrajinski, slovački, poljski, bugarski, ruski

U tabelu upiši naziv jezika koji pripada datoj grupi.

JUŽNOSLOVENSKI	ISTOČNOSLOVENSKI	ZAPADNOSLOVENSKI

1 bod

18. A) Pored naziva djela napiši ime i prezime njegovog autora.

1. *Saglasja*
2. *Stranac*
3. *Rani jadi*
4. *Noć skuplja vijeka*

1 bod

B) Koje djelo iz zadatka pod A pripada romantizmu?

.....

1 bod

Pročitaj dio pjesme pa odgovori na pitanja 19, 20 i 21.

...
U sami kamen! U zavičajne, od mora slane ljute kore
bušačem korijena, hiljadu i jednom radnom žilom!
I svaku izračvaj u kliješta, naiviči i nabrusi kao borer,
produžuj, sekund po sekund, jedva vidljivo živo šilo!

I pipaj. U pukline uđi. Prinesi borere kišnoj ospi
po kamenu. I steži kliještima žila – melji petit.
Petit brašna. I ne nađeš li damar vode, znojem pospi
i skaši brašno, hrani se kamenom – kamen jedi!

I postaj kamen. Kameno-uljanom i slanom štavom svoju kožu
uštavi, osivi, okori, nakvrgaj. Kamen jedi!
Vrijedi – za školjke cvjetova, noću morske, za list dožud,
za kapi maslinki, s peteljka kapi – da, vrijedi!

19. Napiši naziv pjesme i ime i prezime njenog autora.

.....

1 bod

20. Pjesnik je poetski prikazao borbu u pjesmi. Između koga se vodi borba?

.....
.....

1 bod

21. A) U strofama je dominantan jedan glagolski oblik. Koji?

.....

1 bod

B) Objasni stilsku funkciju koju pjesnik ostvaruje upotrebom tog glagolskog oblika.

.....
.....

1 bod

22. Od riječi IZ i ŠTRICKATI napiši jednu riječ.

.....

1 bod

- 23.** Pored rečenica preuzetih iz književnih kritika u tabelu upiši ✓ ako se rečenice odnose na djelo *Prokleta avlija*, odnosno na djelo *Na Drini ćuprija* (kao što je započeto).

REČENICA	PROKLETA AVLIJA	NA DRINI ĆUPRIJA
<i>Iako priča o toj čudnoj ljudskoj sudbini zauzima centralno mjesto, Džem nije centralni lik djela.</i>	✓	
<i>Ovaj roman je specifičan i po tome što je njegov glavni junak ne ljudsko biće, već građevina sačinjena od kamena...</i>		✓
<i>Djelo zahvata značajan vremenski period, od gotovo tri i po veka, a u tako dugom razdoblju desilo se mnogo značajnih događaja u kojima učestvuju akteri sa potresnim ljudskim sudbinama.</i>		
<i>Uočljiv je i izvestan paralelizam između junaka koji pripadaju razdoblju pre austro-ugarske okupacije Bosne i Hercegovine i onih koji pripadaju razdoblju nakon okupacije.</i>		
<i>Ovakav sklop pripovednog dela u kome se osnovna novela, uključivanjem u nju drugih novela, kao epizoda, sve više širi, predstavlja tip prstenaste kompozicije.</i>		
<i>Ta misao aktivno radi i premerava stazu tražeći tačku na toj stazi na kojoj treba kompleksno rešiti sukob između svoga NE i očevog DA.</i>		
<i>Osnovni motiv priče naznačen je prvom rečenicom V poglavlja, a sledećom je nagovešten smer u kome će se motiv razvijati: 'Otkako je sveta i veka postoje, i neprestano se ponovo rađaju i obnavljaju – dva brata – suparnika.'</i>		

2 boda

- 24.** Pored postupaka likova i citata iz djela imenuj likove.

POSTUPCI LIKOVA	CITAT IZ DJELA	LIKОВИ
Prolazeći pored skupa Crnogoraca počinje da pjeva svatovske pjesme da se ne bi neko od glavara uvrijedio.	„...udata je, ne ukopata/ruža s struka nije pala svog,/no u bostan prenešena svoj.“	Ko počinje da pjeva svatovske pjesme? Ko je djevojka o kojoj se pjeva?
Ispituju junaka koji u snu priča o ljepoti žene. Jedan lik vodi računa da junak u snu ne kaže što ne treba.	„Ne pitaj ga, amanati, za takve stvari, /dok se nije što izbleja“.	Ko priča u snu? Ko ne dozvoljava da se junak „izbleji“?
Došao je kao duždev zatočnik, a oni ga ponižavaju zbog izgleda. To ga je naljutilo pa im je uzvratio istom mjerom.	„Moja gospodo, bolji i viši pođošē boljijema i višijema, a ja jedva vas dopadoh.“	Ko su „gospoda“? Ko je duždev zatočnik?

3 boda

25. Napiši ko je prisustvovao sahrani čiča Gorioa u istoimenom djelu.

.....
1 bod

26. književnost starog vijeka poezija parnasa socrealizam

Prepiši pojam za koji se vezuje larpurlartizam kao estetska orijentacija.

.....
1 bod

27. Pročitaj odlomak iz djela *Gospoda Glembajevi* pa uradi zadatak.

Barunica Kasteli (mirno i žalosno)

U čitavoj ovoj tamnoj glembajevskoj kući vi ste za mene bili jedina traka svjetlosti! Ja sam ušla u ovu kuću iz materijalnih razloga: ja to priznajem! Vi to morate razumjeti! Ja nisam provela svoje djetinjstvo kao vi igrajući se Tisuću i jedne noći na kirmanskom perzijskom sagu. S dvanaest godina ja sam ostala na ulici, Leone. Vi ne znate šta to znači smucati se po parkovima na jesenjoj kiši, gladan, poderan i bez krova... Moj glembajevski brak bio je financijalna transakcija. Ja to priznajem...

U odlomku Leone Glembaj sluša ispovijed barunice Kasteli. U njenim riječima otkriva se dublja motivacija njenog ponašanja.

A) Motivacija je:

1. moralne prirode
2. socijalne prirode
3. psihološke prirode

1 bod

B) Obrazloži odgovor.

.....
1 bod

28.

Pročitaj novinski naslov pa uradi zadatak.

Sjećanje na „Dr Picasso“: Borba protiv šunda je Sizifov posao

(*Vijesti*, 15. 12. 2015)

A) Objasni značenje frazeologizma u naslovu.

.....
1 bod

B) Prepiši imenski predikat iz naslova.

.....
1 bod

29.

A) Zaokruži broj ispred riječi koja nije pravilno napisana i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. dosljednja
2. posljednja
3. sljedbenik
4. sljedeći

1 bod

B) Od infinitiva napiši prvo lice jednine futura prvog, kao što je započeto.

misliti misliću; ću misliti;
znati ;
reći ;

1 bod

30. Ponuđene su dvije teme za pisanje eseja. Zaokruži broj ispred teme koju si odabrao/odabrala i napiši esej koji treba da sadrži od 250 do 300 riječi.

Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak).

Poštuj zahtjev o broju riječi +/-10% (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, NE ČITA SE, a na 330. riječi PRESTAJE čitanje).

Vodi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.

1. Sukob pisanih i nepisanih pravila u Sofoklovoj *Antigoni*

Uputstva za pisanje eseja:

→ Napiši kojoj književnoj epohi i književnoj vrsti pripada djelo.

→ Opiši:

- Antigonu (karakterne osobine, odnos prema drugim likovima, njen kraj),
- Kreonta (karakterne osobine, odnos prema drugim likovima, njegov kraj).

→ Na osnovu djela u vidu zaključka objasni odnos vječnog i prolaznog.

2. Praštanje je hrabrost, a ne kukavičluk

Uputstva za pisanje eseja:

→ Iznesi svoje mišljenje o pragu tolerancije ljudi današnjice.

→ Iznesi svoj stav o naslovu teme.

→ Kakav je tvoj prag tolerancije i šta si spreman/spremna da oprostiš?

→ Da li si zlopamtilo? Objasni.

→ Da li si saglasan/saglasna s mišljenjem: „Ko tebe kamenom, ti njega hljebom“?
Obrazloži.

→ U kojoj narodnoj epskoj pjesmi veliki junak prašta nevjeru svojoj ljubi? Pozivajući se na tekst pjesme, objasni njegovo praštanje.

→ U vidu zaključka iznesi svoj stav o spremnosti na praštanje.

25 bodova

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11